

FUNCTIONARUL PUBLIC

ZIAR BILUNAR EDITAT DE CĂTRE ACADEMIA DE ADMINISTRARE PUBLICĂ

SUPLIMENT LA REVISTA „ADMINISTRAREA PUBLICĂ”

Întrevedere AAP - SIGMA

Imaginea unei instituții de învățământ superior este promovată, în primul rând, de calitatea studiilor, de cultura calității, de perfecționarea proceselor de formare a specialiștilor. În cazul Academiei de Administrare Publică, aceasta se referă la pregătirea cadrelor înalt calificate pentru serviciul public al Republicii Moldova. În cei peste 22 de ani de la fondarea sa, Academia, prin eforturile corpului profesoral-didactic, al întregului colectiv, s-a transformat într-un adevărat Centru Național de pregătire și dezvoltare profesională a funcționarilor publici și de cercetare în domeniul științific, fiindu-i acordat calificativul de organizație competitivă pe plan internațional, categoria B.

Pregătirea cadrelor înalt calificate de funcționari publici rămâne a fi o problemă de interes național, în condițiile în care administrația publică trece printr-un proces profund de reformare. Această sarcină revine, în primul rând, Academiei de Administrare Publică, calitatea studiilor constituind aici un scop prioritar în activitatea de fiecare zi a instituției.

În acest context, se înscrie și activitatea Comisiei de asigurare a calității a Academiei de Administrare Publică,

Calitatea studiilor - un scop prioritar al Academiei

care reprezintă o structură consultativă, fondată în scopul promovării politicii de asigurare a calității procesului de formare profesională a specialiștilor în domeniile prestate de Academia.

Dintre obiectivele principale ale Comisiei poate fi evidențiată promovarea culturii calității în procesul educațional prin acțiuni de îmbunătățire a activității organizatorico-didactice, metodico-instructive, în baza unor criterii și principii de natură profesională și morală, care generează performanță academică și competențe profesionale.

Comisia de asigurare a calității a Academiei își orientează activitatea în baza unui Plan de acțiuni în care își găsesc concretizare calendaristică și tematică realizarea atribuțiilor acesteia prin monitorizarea desfășurării procesului didactic, fapt ce contribuie la sporirea randamentului formării profesionale a specialiștilor pentru sistemul administrației publice.

În această ordine de idei, un anumit rol revine și edițiilor periodice ale Academiei, revistei „Administrarea Publică” și ziarului „Funcționarul Public”, care sunt puntea informațională și de comunicare dintre ambele părți, astfel, ca Academia să fie mai aproape de autoritățile publice pentru a le presta serviciile de calitate și a forma acel contingent de funcționari publici care să corespundă exigențelor țării cu un viitor european.

Pe 18 noiembrie curent, la Academia de Administrare Publică s-a aflat într-o vizită de documentare dl Wojciech ZIELINSKI, expert internațional al OECD/SIGMA, care a avut o întrevedere cu prim-prorectorul

elaborarea și coordonarea politicilor, serviciul public al managementului resurselor umane, responsabilitatea administrației etc. În acest context, un rol deosebit revine Academiei de Administrare Publică.

Academiei, dl Andrei GROZA, doctor, conferențiar universitar. La întrevedere au participat d-nele Maria STRECHII, director al Departamentului învățământ superior, doctor, conferențiar universitar, și Silvia DULSCHI, șef Direcție știință și cooperare internațională, doctor, conferențiar universitar.

Dl W. Zielinski a mulțumit conducerii Academiei pentru această întâlnire și a menționat că OECD/SIGMA, în cooperare cu Comisia Europeană și Cancelaria de Stat a Guvernului Republicii Moldova, desfășoară evaluarea administrației publice din Republica Moldova în baza „Principiilor administrației publice”, care au fost elaborate recent în cadrul inițiativei OECD/SIGMA.

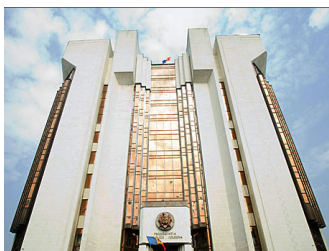
Principiile reflectă domeniile-cheie ale reformei administrației publice, cadrul strategic al reformei,

Dl Andrei Groza l-a informat succint pe oaspete despre Academia de Administrare Publică, istoria și conceptul procesului de studii, colaborarea constructivă cu instituțiile statului. În cadrul discuțiilor au fost abordate mai multe aspecte privind elaborarea legislației și strategiilor, evaluarea administrației publice, precum și managementul resurselor umane. Ambele părți au convenit asupra cooperării în domeniul serviciilor publice.

Concluziile și recomandările analizei SIGMA vor ajuta Guvernul Republicii Moldova să planifice și să implementeze reformele, iar Delegația UE, dar și alți parteneri de dezvoltare, să-și planifice asistența în domeniul reformei administrației publice în țara noastră.

Ion AXENTI

Convorbire telefonică Nicolae Timofti – Dacian Cioloș

Președintele Republicii Moldova, domnul Nicolae Timofti, a purtat o convorbire

telefonică cu Primul-Ministru al României, domnul Dacian Cioloș. Șeful statului l-a felicitat pe domnul Dacian Cioloș cu ocazia alegerii Domniei sale în fruntea Guvernului României, urându-i succes în activitatea sa de propășire a României.

Părțile au convenit asupra intensificării raporturilor politice și economice între

cele două țări, în beneficiul cetățenilor de pe cele două maluri ale Prutului.

Domnul Dacian Cioloș l-a încredințat pe președintele Timofti că România rămâne un susținător fără rezerve al parcursul european al țării noastre, urmând ca proiectele economice și sociale finanțate de statul român, destinate Republicii

Moldova, să fie continuate și impulsionate. Premierul României a subliniat, în context, importanța formării, la Chișinău, a unui Guvern pro-european.

Președintele Timofti l-a invitat pe domnul Dacian Cioloș să viziteze în viitorul apropiat Republica Moldova, invitație care a fost acceptată.

Drepturile omului discutate în Parlament

Deputați și funcționari din cadrul Secretariatului Parlamentului au participat la atelierul de lucru cu genericul, „Protecția internațională a drepturilor omului”. În deschiderea ședinței, Președintele Comisiei drepturile omului și relații interetnice a Parlamentului, Vladimir Țurcan, a

menționat importanța respectării legislației în domeniul protecției drepturilor omului și ajustarea acesteia la standardele internaționale.

În cadrul atelierului, experți internaționali și locali au trecut în revistă prevederile celor mai importante documente internaționale ce țin de respectarea drepturilor omului și s-au referit la angajamentele ce-i revin Republicii Moldova în conformitate cu prevederile respective. Experții au vorbit și despre funcționarea comitetelor internaționale de monitorizare, care au rolul de a

monitoriza implementarea corectă a prevederilor tratatelor internaționale și de a formula recomandări pentru o executare mai eficientă a acestor prevederi. Totodată, statele au obligația de a prezenta periodic, o dată la patru ani, rapoarte privind implementarea tratatelor internaționale semnate și ratificate. Republica Moldova urmează să prezinte asemenea rapoarte în 2016.

Alte subiecte, discutate în cadrul atelierului, au vizat prevederile din legislație referitoare la egalitatea de șanse, respectarea drepturilor per-

soanelor cu dizabilități și a dreptului la vot, jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului la acest subiect.

Atelierul de lucru a fost organizat pentru a prezenta sinteza unui studiu realizat de un grup de experți internaționali. Studiul conține date comparative între legislația națională și cea internațională în domeniul protecției drepturilor omului și evidențiază lacunele legislației naționale. Documentul urmează a fi definitivat și prezentat Comisiei drepturile omului și relații interetnice.

Noi posibilități de lansare a proiectelor investiționale

Primul-Ministru interimar, Gheorghe Brega, a prezidat ședința Comitetului interministerial pentru planificare strategică (CIPS), în cadrul căreia s-a discutat despre oportunitatea lansării negocierilor privind extinderea unor programe de asistență, între care proiectele de modernizare a sectorului agroalimentar „Agricultură Competitivă în Moldova”, realizat în parteneriat cu Banca Mondială, precum și Programul japonez 2KR.

Potrivit ministrului în exercițiu al agriculturii și industriei alimentare, Ion Sula, proiectele menționate au înregistrat progres și au contribuit la dezvoltarea domeniului agricol al Republicii Moldova. În acest context, membrii CIPS au agreat propunerea privind pregătirea pentru negocierile cu Banca Mondială a finanțării celei de-a doua faze a Proiectului „Agricultură Competitivă în Moldova” (MAC-P). Prima etapă a acestui proiect, care este în derulare în perioada 2013-2017, se realizează de Guvernul Republicii Moldova, Banca Mondială, Facilitatea Globală de Mediu și Guvernul Suediei. Bugetul total al proiectului, inclusiv contribuția Guvernului Republicii Moldova, constituie

circa 27 de milioane de dolari SUA.

De asemenea, membrii CIPS au susținut propunerea de extindere a Programului 2KR, prin intermediul căruia, pe parcursul a 15 ani, peste 3500 de producători agricoli au beneficiat de circa 7580 unități de tehnică nouă în condiții avantajoase, dintre care peste 5400 de unități sunt deja răscumpărate și transmise în proprietate. Proiectul 2KR a devenit unul dintre cei mai mari distribuitori de tehnică agricolă din Republica Moldova, iar echipamentul achiziționat în cadrul proiectului prelucrează în prezent o suprafață de circa 40 la sută din totalul de teren arabil al țării. Prin urmare, s-a decis înaintarea părții nipone

a solicitării de acordare a unei noi asistențe tehnice, în scopul implementării tehnologiilor moderne în domeniul agricol al Republicii Moldova.

Membrii CIPS au considerat oportună și examinarea posibilității de a continua colaborarea cu Fondul Internațional pentru Dezvoltarea Agricolă (IFAD), ținând cont de faptul că următoarea perioadă de finanțare a programelor investiționale este planificată pentru perioada 2016-2018, iar Biroul de conducere al IFAD va aproba bugetul și alocarea banilor pe țări în luna decembrie 2015. Pe parcursul a ultimilor 15 ani Republica Moldova a beneficiat de șase proiecte IFAD în sumă totală de peste 100 de milioane de dolari SUA.

Instruirea Staff-ului tehnic în domeniul E-Learning

Academia de Administrație Publică, în colaborare cu PNUD Moldova, creează un nou sistem de instruire modern și eficient – E –Learning. Proiectul în cauză a demarat la 3 septembrie 2015 prin instruirea formatorilor. Iar în perioada 16 – 18 noiembrie curent a fost instruit staff-ul tehnic, colaboratorii ai Academiei, precum și experți din cadrul Companiei Teamnet din România.

Scopul principal al acestei instruiți a fost dezvoltarea competențelor participanților la curs necesare pentru administrarea eficientă a platformei E-Learning.

Cursul a fost desfășurat

de către domnul Andrei Bădescu, expert în cadrul Companiei Teamnet, partener în elaborarea platformei de instruire la distanță a personalului din autoritățile publice locale.

Expertul a ghidat participanții în așa fel, încât aceștia să reușească să își aprofundeze cunoștințele în domeniul E-Learning în instruirea sincronă și asincronă, precum și să-și dezvolte

abilitățile de gestionare a conținutului educațional în format digital, de creare a colecțiilor de întrebări, de generare a testelor de evaluare.

Ca rezultat al acestei instruiți, colaboratorii Academiei vor contribui atât la elaborarea programelor de dezvoltare profesională în format digital, cât și la întreținerea și buna funcționare a platformei.

Pentru realizarea acestor obiective, Academia beneficiază de un suport financiar din partea Programului Comun de Dezvoltare Locală Integrată, PNUD Moldova.

Marcelina RĂU

Funcționarii publici instruiți în cadrul proiectului PADOS

În perioada 12-13 noiembrie 2015, membrii Centrului de Guvernare Electronică (CGE), angajații ai autorităților publice centrale,

Proiectul este finanțat de Ministerul Afacerilor Externe al Finlandei și implementat de Institutul de Management Public din Finlanda împreună

larus, Armenia și Azerbaidjan.

Din partea Republicii Moldova proiectul a fost coordonat de către Cancelaria de Stat (Direcția reforma administrației publice centrale) în colaborare cu Centrul de Guvernare Electronică.

În deschiderea cursurilor de instruire, Iurie Țurcanu, director executiv al CGE, a încurajat participanții să însușească și să aplice, experiența împărtășită de colegii din Finlanda și Estonia, țări lideri în Guvernare Electronică.

Timp de două zile, experții din Finlanda și Estonia, au împărtășit din experiența sa în eGuvernare și au prezentat reformele implementate în administrațiile publice în țările sale.

Prima zi de instruire s-a axat pe „Eficiența serviciilor guvernamentale”. În acest context Liia Hänni, expert

superior al Academiei e-Guvernare din Estonia, a vorbit despre eDemocrație, iar Jarno Limnéll, profesor TI la Universitatea Aalto din Finlanda, le-a relatat participanților despre securitatea cibernetică și importanța acesteia în domeniul în care activează.

Cea de a doua zi a vizat domeniul „Buna guvernare și reformele în administrația publică.” Această zi a fost divizată în patru sesiuni de informare și anume: „Reformele estoniene și controlul corupției”, „Guvernare deschisă și reformele în administrația publică”, „Responsabilitatea și managementul finanțelor publice” și „Instruirea funcționarilor publici în Finlanda”.

Funcționarii publici prezenți au evaluat înalt atelierele de instruire și au menționat că experiența colegilor din Estonia și Finlanda reprezintă un model bun pentru implementarea reformelor în administrația publică din Republica Moldova.

Serviciul de presă CGE

dar și ai altor instituții guvernamentale au fost instruiți de colegii din Finlanda și Estonia în cadrul proiectului PADOS - Democrație Participativă, Guvernare Deschisă și e-Servicii Eficiente.

cu o echipă de experți din Estonia.

Scopul proiectului este de a spori eficiența în procesul decizional din cele șase țări ale Parteneriatului Estic: Moldova, Ucraina, Georgia, Be-

O nouă teză de doctor examinată la ședința Seminarului Științific de Profil al AAP

Pe 20 noiembrie 2015, a fost convocată ședința Seminarului Științific de Profil din cadrul Academiei de Administrare Publică pentru a fi examinată teza de doctor în științe administrative „Eficientizarea procesului decizional în contextul modernizării administrației publice din Republica Moldova”, specializarea „Organizarea și dirijarea în instituțiile administrației publice, servicii publice”, a doctorandului Oleg SOLOMON, șef de secție în aparatul central al Ministerului Apărării al Republicii Moldova. Conducătorul științific al tezei este Victor SACA, doctor habilitat, profesor universitar.

Ședința a fost moderată de președintele Seminarului, dl Victor POPA, doctor habilitat, profesor universitar. Teza a fost propusă spre examinare în cadrul Seminarului de către membrii Catedrei științe administrative a Academiei.

Secretarul științific al Seminarului, dl Ion DULSCHI, doctor, conferențiar universitar, șef Catedră științe administra-

tive, a făcut o scurtă prezentare a aspirantului la titlul de doctor în științe, Oleg Solomon, menționând activitatea sa prodigioasă de cercetare prin studierea unei vaste literaturi de specialitate, a legislației naționale și internaționale, participarea la conferințe și foruri științifice naționale și internaționale, publicarea a mai multor lucrări științifice în edițiile periodice de specialitate

din țară și de peste hotare.

Doctorandul Oleg Solomon a prezentat succint teza, referindu-se la actualitatea

temei abordate, la scopul și obiectivele lucrării de cercetare, structurată în patru capitole. În această lucrare, doctorandul a abordat aspectele și problemele privind eficientizarea procesului decizional în APC ca o prioritate a bunei guvernări întru binele țării și al societății, în contextul parcurului european al Republicii Moldova, folosind ca material comparativ experiența și practicile de lucru ale autorităților publice din Estonia și Macedonia.

În continuare, doctorandul a răspuns la mai multe întrebări ale membrilor Seminarului, discuțiile purtând un caracter constructiv, de îmbunătățire a lucrării.

Conform Regulamentului, asupra tezei de doctor s-au pronunțat experții din partea

POPOVICI, doctor, conferențiar universitar, președintele Seminarului, Victor POPA. Toți au apreciat pozitiv teza de doctor ca o lucrare de actualitate și valoroasă, cu impact asupra bunei guvernări, înaintând, totodată, propuneri și sugestii pentru perfecționarea textuală a lucrării și aducerea sa în concordanță cu exigențele Consiliului Național pentru Acreditare și Atestare.

Membrii Seminarului Științific de Profil au propus candidaturile pentru constituirea Consiliului Științific Specializat, a referenților oficiali, care, după aprobarea de către Consiliul Național pentru Acreditare și Atestare, se vor întruni pentru examinarea finală a tezei de doctor „Eficientizarea procesului decizional în contextul modernizării administrației

publice din Republica Moldova” a doctorandului Oleg Solomon.

publice din Republica Moldova” a doctorandului Oleg Solomon.

Vlad IONAȘCU

„Dezvoltarea abilităților de exercitare a atribuțiilor de serviciu” – acesta este genericul cursului de dezvoltare profesională, organizat în perioada 23–27 noiembrie 2015, pentru personal cu funcții de execuție din cadrul autorităților administrației publice locale, în temeiul Hotărârii Guvernului Republicii Moldova din 10.12.2014.

Scopul principal al cursului a fost axat pe sporirea nivelului de pregătire teoretică și practică a categoriei date, necesar exercitării eficiente a atribuțiilor de serviciu.

Pe parcursul desfășurării acestui curs de dezvoltare profesională, audienții s-au

familiarizat cu cadrul normativ ce reglementează activitatea funcționarului public și codul de conduită a funcționarului public; și-au dezvoltat abilitățile privind: planificarea eficientă a activităților; gestionarea timpului propriu; lucrul cu

documentele; prestarea la nivel înalt a serviciilor publice; modelarea aptitudinilor necesare pentru exercitarea eficientă a atribuțiilor de serviciu, comunicarea eficientă cu cetățenii, tratarea conflictului de interese etc.

Galina MARDARE

Dezvoltarea abilităților de serviciu

Motivarea financiară a funcționarilor publici

După cum v-am informat în numărul precedent al ziarului nostru, în cadrul proiectului „**Suport pentru modernizarea serviciului public din Republica Moldova în corespundere cu cele mai bune practici ale Uniunii Europene**”, o echipă de experți a elaborat un document cu recomandări privind consolidarea capacităților funcționarilor publici din Republica Moldova în corespundere cu standardele Uniunii Europene, prin îmbunătățirea calității cursurilor de instruire și a altor activități de dezvoltare profesională. În acest număr vom aborda problema **asigurării unui sistem echitabil și transparent de remunerare a funcționarilor publici și aplicarea corespunzătoare în practici**, motivarea financiară și nefinanciară constituind una dintre cele mai importante variabile în managementul contemporan al resurselor umane atât în sectorul privat, cât și în cel public.

Motivarea financiară

Motivarea financiară se bazează, în mare parte, pe majorarea salariului. Salariul este, probabil, stimulentele utilizat cel mai frecvent pentru a spori motivația angajaților.

În cazul Moldovei, după introducerea, în 2012, a noului sistem de salarizare, era de așteptat ca salariul funcționarilor publici să se majoreze. Această majorare de salariu a îmbunătățit ușor situația. Cu toate acestea, nu a fost efectuată nicio analiză pentru a evalua dacă nivelul de remunerare oferă condiții rezonabile de recrutare, motivare și menținere a funcționarilor publici cu competențele necesare. Modificările legislative din 2012, nu sunt totuși suficiente pentru a oferi un nivel salarial competitiv.

În concluzie la situația descrisă, am putea propune ca schimbările ce ar putea fi efectuate în sistemul de remunerare să fie minore. Problema principală, care trebuie soluționată, este ajustarea sistemului de remunerare la condițiile economice. Deoarece nu există niciun mecanism reglementat în legislație, ar fi oportun să se stabilească unele reguli cu privire la modul de ajustare a sistemului de salarizare la noile condiții economice. Există pericolul ca serviciul public să devină neatractiv din cauza remunerării foarte mici în comparație cu sectorul privat.

Exemplul Lituaniei.

Mărirea salariului de bază se stabilește prin aplicarea coeficientului salariului de bază. Coeficientul care se va aplica pentru diferite categorii de per-

sonal se stabilește prin Legea cu privire la serviciul public. Unitatea coeficientului salariului de bază reprezintă salariul tarifar. În anul următor, salariul tarifar este stabilit în contractul colectiv de muncă la nivel național. Acesta se determină în funcție de rata medie anuală a inflației (calculul indicelui prețurilor de consum) și de alți factori, care influențează mărirea salariului mediu în sectorul public. În sesiunea de primăvară, Parlamentul aprobă mărirea salariului tarifar propus. Noul salariu tarifar nu poate fi mai mic decât cel actual, cu excepția când există o deteriorare esențială în situația economico-financiară a statului. Mărirea salariului de bază se calculează prin înmulțirea coeficientului corespunzător al salariului de bază cu salariul tarifar. Suma salariului de bază este rotunjită în așa fel încât ultima cifră să fie 0 sau 5.

Practica uzuală în statele-membre ale UE este de a revizui plățile în fiecare an. În funcție de situația economică existentă și prognozele privind dezvoltarea ulterioară a pieței, salariile pot fi majorate sau înghețate. Sistemul de remunerare ar trebui să fie dinamic,

evaluat periodic, adaptabil la condițiile sociale și economice ale țării și ajustat în funcție de nevoile angajaților și nu în mod automat. Acesta este motivul pentru care este necesar de a configura mecanismul care ar facilita realizarea tuturor acestor funcții-evaluarea situației sociale/economice existente și nevoile angajaților. În majoritatea cazurilor, Ministerul Finanțelor (instituția alternativă - Ministerul Economiei) este responsabil de efectuarea evaluării situației sociale/economice existente și de elaborarea rapoartelor anuale privind prognozele unei posibile creșteri economice. În baza acestei prognoze, instituția responsabilă de gestionarea serviciului public (în cele mai multe cazuri, împreună cu Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei) este în măsură să propună o posibilă indexare a plății salariilor pentru funcționarii publici. Acest proces ar trebui să includă, de asemenea, negocieri cu sindicatele și alte organizații vizate.

Cantitate și calitate

Un alt aspect, care ar trebui să fie discutat și elaborat în Republica Moldova și care

ține de practicile în domeniul managementului resurselor umane, este numărul mare de funcționari publici care sunt evaluați cu calificativul „foarte bine”. Acest aspect a fost menționat și în rapoartele misiunilor anterioare. Fenomenul acesta demonstrează încă o dată ideea că salariile ar putea fi inadecvate pentru condițiile de piață. Pe de altă parte, se evidențiază tendința de denaturare a sistemului de evaluare a performanțelor. Soluția temporară pentru această disproporție ar putea fi stabilirea cotelor în evaluarea performanțelor. Pentru a soluționa această situație, s-ar putea stabili limite privind numărul sau procentajul de personal care ar putea fi evaluat cu calificativul „foarte bine”. Conform practicii managementului resurselor umane, procentajul ar putea varia între 5-20 la sută. În plus, există necesitatea de a unifica așa-numitul mecanism de „avansare în trepte de salarizare”, în conformitate cu mecanismul de promovare. Aceasta înseamnă că funcționarul public ar putea avansa la următoarea treaptă de salarizare doar dacă este evaluat cu calificativul „foarte bine” anual sau „bine” doi ani la rând.

Vă invităm, dragi cititori, să vă expuneți opiniile, sugestiile propunerile referitor la probleme abordate privind managementul resurselor umane din cadrul autorităților publice, care Vă privește direct, pentru formarea unui personal modern al serviciului public pentru un viitor prosper al țării.

20 de ani la cârma comunei Bănești

agricole, ale fermei de păsări, alte bunuri publice, care în alte localități au fost distruse în procesul privatizării.

Prin greutate și spre stele...

Să nu pară prea tare spus acest slogan, dar cam așa începe cariera de primar a dlui Vasile Popovici. În mai 1994, când a demisionat fostul primar, de la raion i s-a propus anume lui această funcție. A acceptat, cu atât mai mult, cu cât acolo își construise și casă, cu gândul că, oricum, va reveni la baștină. Dar mai era și alt motiv - starea degradantă a satului de baștină.

„Când am venit în funcția de primar, își amintește dl Vasile Popovici, satele Bănești și Băneștii Noi aproape că nu aveau infrastructură socială. Grădinițele de copii nu funcționau, școlile erau într-o stare deplorabilă, căminul cultural din Băneștii Noi se asemena mai mult cu un grajd, drumurile erau foarte rele. În ambele sate, practic, nu era drum pietruit. Locuitorii satelor foloseau ca sursă de apă potabilă fântânile mină cu apă ce nu corespundea nici pe departe normelor sanitare. Pe stadionul sportiv pășteau vitele. În ambele sate erau numai 14 numere de telefon. Mai erau și multe alte probleme de felul acesta.

Predecesorul meu a demisionat, căci, pe lângă toate, au mai fost și interese de conflict, și mi s-a propus să preiau această funcție. Legislația de atunci prevedea, în asemenea cazuri, numirea în funcție de primar de către Comitetul executiv raional, până la următoarele alegeri.

Având deja o experiență destul de mare, 16 ani în

activitatea de conducător și dorința de a vedea satul natal cu o infrastructură socială bine dezvoltată, am decis să accept propunerea”.

A fost, într-adevăr, un an de cotitură pentru autoritatea publică, pentru comunitate. Pe atunci, salariile nu se plăteau mai multe luni în șir, de investiții curente și capitale - nici vorbă.

Dar, după cum spune o vorbă populară: cine caută - găsește. Primul proiect realizat de primarul Mihail Popovici a fost reparația gardului școlii din Bănești. Întrucât nu erau bani, s-a înțeles cu administrația școlii și cu elevii să se implice cu toții într-o campanie de colectare a fierului uzat, pe care să-l comercializeze, iar cu banii câștigați să construiască un gard nou în jurul gimnaziului. Ideea a reușit.

Ulterior, a colaborat mult cu Fondul de Investiții Sociale din Moldova, cu ajutorul căruia în comună au fost implementate cinci proiecte. Au fost construite drumuri pietruite în ambele localități, au fost reparate clădirile grădiniței de copii și gimnaziului Băneștii Noi, toate instituțiile de menire social-culturală din cele două localități, au fost construite rețele de aprovizionare cu apă potabilă. Proiecte mici au fost mai multe: s-a procurat inventar sportiv, cărți pentru biblioteca satească și pentru cele două gimnazii, mobilă pentru grădinițe.

La realizarea tuturor acestor proiecte, în valoare totală de peste 20 de milioane de lei, au contribuit cu muncă și resurse și comunitățile din ambele sate, autoritățile publice locale, raionale și centrale, donatori externi, precum PNUD etc.

Dl Popovici consideră funcția de primar un moment

crucial în viața sa, pentru că anume în această ipostază a reușit să se afirme plenar. De aceeași părere sunt și consătenii. În caz contrar, nu aveau să-i încredințeze mandatul de primar timp de două decenii.

Dar problema cea mare este legată de educația tinerilor generații. Deocamdată, elevii celor două gimnazii, din lipsă de încăperi, sunt nevoiți să învețe în două schimburi, la aceste instituții lipsesc cantinele, nu sunt săli de sport și de festivități. Primarul vrea să construiască o școală pentru 240 de locuri. Cu resurse din bugetul local a fost elaborat deja proiectul viitoarei instituții, este pus fundamentul. Construcția școlii este evaluată la circa 20 de milioane de lei. Primarul speră că va găsi acești bani.

Toate mandatele - câștigate din primul tur

Vasile Popovici a câștigat toate scrutinele din primul tur. Secretul longevității sale în această funcție dumnealui îl explică prin faptul că întotdeauna a trăit cu grijile sătenilor. Spune că s-a străduit să facă mai puțină politică (de două ori a mers în alegeri în calitate de candidat independent) și mai multă treabă.

Desigur, sunt probleme, și probleme serioase, dar cel mai important lucru este să dezvoltăm cooperarea comunitară, și consider că, anume în acest domeniu avem rezultate vizibile, or oamenii au înțeles și au conștientizat că ei singuri își fac istoria, că doar împreună putem face lucruri frumoase, adică să asigurăm un viitor prosper pentru urmașii noștri, conchide primarul de Bănești, Vasile Popovici.

Vlad IONAȘCU

A conduce neîntrerupt peste două decenii o comună cu o populație de 3400 de locuitori, ce include satele Bănești și Băneștii Noi, de prin părțile Teleneștilor, este deja o trăsătură distinctivă a unui gospodar, care a fost și este omul de omenie al întregii comunități pentru dragostea față de pământul și baștina sa.

Este vorba de primarul comunei Bănești, Vasile Popovici.

A relata despre istoria de succes a acestei localități nu înseamnă numai a evidenția personalitatea și calitățile deosebite ale primarului, dar și a promova bunele practici pentru binele altor localități.

Calitățile de bun organizator și spirit inventiv și le-a demonstrat chiar de la începutul activității sale în funcție de inginer-șef în gospodăria agricolă Brânzeni, din același raion, unde a fost repartizat după absolvirea, în 1976, a Universității Agrare de Stat a Moldovei. După 15 ani de muncă la Brânzeni a fost avansat în funcția de inginer-șef la Direcția agricolă a Consiliului raional Telenești. Experiența și competența acumulate în aceste funcții i-au ajutat mult ulterior în funcția de primar.

Datorită dumnealui, după cum au accentuat mai mulți oameni din Bănești, cu care am discutat, în comună s-au păstrat blocurile de producere ale fostei gospodării

A demarat Proiectul Migrație și Dezvoltarea Locală

25 de localități din Republica Moldova vor beneficia de asistență în cadrul Proiectului Migrație și Dezvoltarea Locală

A avut loc prima ședință a Consiliului coordonator al Proiectului Migrație și Dezvoltarea Locală (MiDL) - un program al Cămarilor de Stat, implementat de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare cu suportul Agenției Elvețiene pentru Dezvoltare și Cooperare.

Secretarul general al Guvernului, Serghei Palihovici, care a prezidat ședința Consiliului, a exprimat grațitudine partenerilor externi pentru asistența acordată și disponibilitatea de a continua acest sprijin în cadrul proiectului menționat, dar și în alte acțiuni de dezvoltare a țării noastre. În acest context, șeful Cămarilor de Stat a subliniat că PNUD Moldova este un partener important al Guvernului Republicii Moldova, menționând rolul acestuia în conceptualizarea

și implementarea Strategiei Naționale de Descentralizare, prin intermediul Programului Comun de Dezvoltare Locală Integrată. „Sprijinul acordat de program este deosebit de important în fortificarea cadrului instituțional al reformei. În descentralizarea sectorială, conceptualizarea noului sistem al finanțelor locale”, a specificat Serghei Palihovici.

zacu, obiectivul principal al proiectului este asistarea comunităților afectate de migrație în vederea îmbunătățirii serviciilor locale, și anume: aprovizionarea cu apă, serviciile sociale, de educație și de sănătate, precum și accesul la oportunitățile generatoare de venituri (reîncadrarea în câmpul muncii, susținerea în dezvoltarea de afaceri).

fost făcută în baza unui proces transparent, pe baza unui concurs deschis. Din cele 94 de primării care au participat la concurs au fost selectate 25 de autorități publice locale care vor beneficia de asistență.

Notă. Proiectul „Integrarea Migrației în Dezvoltarea Locală”, implementat de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare în Moldova, este parte componentă a unei asistențe multilaterale a Agenției Elvețiene pentru Dezvoltare și Cooperare în domeniul migrației și dezvoltării și va fi implementat în parteneriat cu alte două proiecte de către Misiunea în Moldova a Organizației Internaționale pentru Migrație și Agenția Internațională pentru Informație din Țara de Origine (IASCI/NEXUS). Proiectul are un buget de circa două milioane de dolari, perioada de realizare fiind 2015 - 2017. Coordonatorul național al proiectului este Cămarile de Stat a Republicii Moldova.

Luminița BOICIUC

La această ședință au fost prezentate scopul, obiectivele și activitățile care urmează a fi implementate până la sfârșitul anului 2015 în cadrul Proiectului MiDL, dar și aprobate localitățile beneficiare.

Potrivit managerului Proiectului MiDL, Olesia Ca-

În acest sens, 25 de localități din Republica Moldova urmează să beneficieze de asistență comprehensivă din partea proiectului, menită să creeze modele de succes ale implicării comunității migranților în dezvoltarea locală. Selectarea localităților beneficiare ale proiectului a

Tinerii în vizită la funcționarii publici

O nouă ediție a Zilei porților deschise, o bună tradiție de promovare a tradițiilor, valorilor culturale, dar și de orientare profesională, a fost organizată recent de către Consiliul raional Soroca.

La ședința operativă, prezidată de președintele raionului Soroca, Mihai Mîțu, au participat tinerii consilieri

și voluntari ai Centrului DACIA.

După ședințele din prima parte a zilei, tinerii au avut posibilitatea să facă o vizită în birourile funcționarilor publici și să participe la activitatea de zi cu zi a acestora.

Președintele raionului a fost înlocuit și ajutat în lucrul său de către tânăra consilier, Alina Burghilea.

În opinia ei, nu este deloc ușor să fii președinte de raion. Participanții la eveniment au înțeles că munca unui funcționar public este destul de responsabilă și necesită deținerea unor cunoștințe aprofundate în domeniul administrației publice locale.

Ziua porților deschise s-a încheiat cu o ședință, la care

au participat președintele raionului, Mihai Mîțu, și specialistul în problemele tineretului și sportului al Consiliului raional Soroca, Andrei Jitniuc, tinerii fiind inițiați în serviciile publice, care, posibil, și-au format un prim gând de a urma pe viitor cariera de funcționar public.

Romya COJOCARI

Descentralizare, desconcentrare, delegare

Rubrica „ÎNTREBAȚI – RĂSPUNDEM” va fi una permanentă, la care ne vom strădui să vă oferim răspunsuri, consultații la toate întrebările și problemele cu care vă confrunțați în procesul de lucru.

Prin aceasta ne dorim să asigurăm o continuitate a relațiilor cu Academia de Administrare Publică pentru a fi la dispoziția D-voastră. Suntem în așteptarea scrisorilor D-voastră, a apelurilor telefonice cu întrebările care vă frământă pentru a vă oferi răspunsuri optime.

ÎNTREBARE. Ce presupune principiul descentralizării serviciilor publice?

RĂSPUNS. Carta Euro-peană a Autonomiei Locale stipulează în art. 4 (3) că exercițiul responsabilităților publice de o manieră generală, trebuie să revină de preferință acelor autorități care sunt cele mai apropiate de cetățeni, pe motiv că pentru funcționarea normală a oricărei comunități este necesară o serie de activități specifice de interes general, cum ar fi alimentarea cu apă, transportul de energie termică, distribuirea gazelor, canalizarea, salubritatea etc. Activitățile date satisfac interesele generale și trebuie asigurate de autoritățile publice locale în virtutea faptului că ele răspund față de cetățenii care le-au desemnat tocmai pentru a le reprezenta interesele.

Iată de ce serviciile de interes local, spre deosebire de cele naționale, au, conform legislației privind administrația publică locală, un caracter descentralizat. Aceste servicii publice sunt scoase din subordinea autorităților centrale și organizate în mod autonom, atribuindu-li-se un patrimoniu și o gestiune proprie în unitatea administrativ-teritorială.

Anume puterea politică locală, aleasă pe cale democratică, fixează lista necesităților, a căror satisfacere trebuie asigurată, precum și modalitatea de asigurare a lor prin intervenția

administrației publice.

Cea mai directă definiție a descentralizării unui serviciu public rezidă în dreptul pe care-l au autoritățile administrației publice de a organiza aceste servicii pe plan local. Șeful serviciului public este ales/ numit de către autoritățile administrației publice. Teoretic, toate serviciile publice, cu excepția apărării și securității naționale, ar putea fi furnizate de administrația publică locală, cu condiția să aibă resurse suficiente. Aceasta ar fi o situație ideală, însă, din păcate, autoritățile locale, în general, duc lipsă de resurse financiare pentru realizarea serviciilor publice.

ÎNTREBARE. Care este diferența dintre competențele descentralizate, desconcentrate și delegate?

RĂSPUNS. Competențele descentralizate reprezintă responsabilități transferate administrației publice locale, unor autorități alese, autonome și au legitimitate democratică pentru a furniza servicii publice, conform nevoilor și preferințelor specifice locale ale beneficiarilor într-un cadru reglementat de legislație. În această situație, administrația publică locală (APL) se bucură de autonomie în managementul și furnizarea acestor competențe – administrația publică centrală (APC) nu mai poate folosi instrumente directe de management și decizie, ci numai instrumente indirecte: elab-

orarea de politici publice specifice, standarde de calitate obligatorii, oferirea de stimulente și penalități (în special financiare), monitorizare, control, aplicare a legii și evaluare.

Competențele desconcentrate sunt servicii furnizate de structurile administrative ale APC (ministerelor) localizate în teritoriu. Din punct de vedere funcțional și ierarhic, ele sunt sub autoritatea și controlul direct al administrației publice centrale – de fapt, sunt verigi ale APC în teritoriu. Instituțiile desconcentrate ale APC pot oferi servicii publice beneficiarilor, fie să exercite rolul de monitorizare, control, aplicare a legii pentru anumite servicii descentralizate sau pentru alte activități (protejarea mediului înconjurător, de exemplu). În această situație, APC folosește instrumente directe de management și control.

Competențele delegate sunt asemănătoare celor desconcentrate cu 2 deosebiri importante:

- nu se pot referi la activități de monitorizare, control sau aplicare a legii – deci furnizează numai servicii către beneficiari;

- din motive obiective nu pot fi furnizate de structurile APC în teritoriu și atunci APL acționează ca agent (fără autonomie).

Vom completa aceste răspunsuri, făcând referire la scopurile Strategiei naționale de descentralizare pentru anii 2012 – 2015.

Principalul scop al

descentralizării este de a oferi servicii publice de mai bună calitate, la un preț mai redus, concomitent cu modernizarea structurilor care furnizează aceste servicii. Descentralizarea pleacă de la premisa că autoritățile administrației publice locale sunt mai în măsură să răspundă necesităților cetățenilor, cunoscând mai profund problemele lor, dar și cele mai bune căi pentru rezolvarea acestora. Descentralizarea înseamnă apropierea deciziei de cetățean, luarea unor decizii mai adecvate necesităților lui. O serie întreagă de servicii publice sunt furnizate mai eficient la nivel local. Învățământul preuniversitar, asistența socială, alimentarea cu apă și infrastructura rutieră sunt doar câteva din serviciile publice pentru care autoritățile administrației publice locale sunt cele mai indicate să ia decizii privind alocarea resurselor.

Descentralizarea este definită ca fiind transferul, de la autoritatea centrală la autoritățile locale, a competențelor, precum și a resurselor financiare necesare. Nu există descentralizare decât în condițiile în care competențele trecute în sarcina autorităților locale – primării, consilii locale sau consilii raionale – sunt însoțite de alocările bugetare corespunzătoare.

În acest context, se înscrie Legea privind finanțele publice locale, implementată pe întreg teritoriul țării de la începutul anului curent.

Marea tragedie a poporului moldovenesc

Documentul nr. 88

Hotărârea Biroului C.C. al P.C.(b)M. „Cu privire la încălcările legalității revoluționare în raioanele Florești și Târnova, județul Soroca”

7 iunie 1946

Biroul C.C. al P.C.(b) al Moldovei menționează, în temeiul controlului efectuat de Secția organizatorică și de instructori, existența cazurilor de denaturare a politicii partidului și Guvernului Sovietic, admise de către comitetele raionale de partid Florești și Târnova la repartizarea împrumutului de stat pentru restabilirea și dezvoltarea economiei naționale a U.R.S.S.

Unii împuterniciți ai comitetelor raionale de partid Florești și Târnova, în loc să desfășoare lucrul politic de masă în rândul populației și de a explica rolul și importanța noului împrumut de stat și a respectării stricte a principiului liberului consimțământ de înscriere la împrumut, au mers pe calea stabilirii unor sarcini concrete gospodăriilor țărănești, a presiunii administrative, aplicării arestărilor ilegale, maltratării cetățenilor și a altor încălcări ale legalității revoluționare.

Împuternicitul comitetului raional de partid Florești, Osaci, împreună cu președintele și secretarul Sovietului sătesc Dmitrievca, îi arestau pe unii țărani și îi băgau la morgă, pentru că eu refuzau să se subscrie la împrumut și să depună bani lichizi de suma propusă lor. Astfel, ei l-au arestat și l-au închis în morgă pe țăranul Ceabanelu, care a fost eliberat din arest într-o stare gravă.

Împuterniciții aceluiași comitet raional de partid, Lungu și Sorocean, pentru refuzul de a se subscrie la împrumut, îi arestau pe țăranii satului Mărculești, îi țineau sub pază în camere separate, impunându-i pe arestați să stea în picioare și le interziceau să nu vorbească între ei.

Împuternicitul comitetului raional de partid Târnova, Smirnov, îi reținea din aceleași cauze pe țăranii satului Pivniceni și îi ținea nopți întregi în încăperea unui depozit.

Președintele Sovietului sătesc Dondușeni din același raion, Supleakov, l-a bătut

în prezența împuternicitului comitetului raional de partid, Pikoveț, pe țăranul Găină Mihail, pentru că acesta a refuzat să se subscrie la împrumut pentru o sumă de o mie de ruble și să depună banii lichizi.

Șeful cabinetului de partid al comitetului raional de partid Târnova, Permeakov, l-a numit pe participantul la Marele Război pentru Apărarea Patriei, țăranul din satul Corbu, Slipenschi Ivan, slugoi român, l-a înjurat și l-a alungat din birou pentru că acesta a refuzat să se subscrie la împrumut pentru o sumă de 2 mii ruble.

Cazuri similare au avut loc și într-un șir de alte sate ale județului Soroca.

Fiind la curent cu cazurile de violare a legalității revoluționare, comitetele raionale Florești și Târnova ale P.C.(b) al Moldovei și primii lor secretari, tt. Noskov și Korolkov, nu au întreprins niciun fel de măsuri pentru contracararea acestor fărâdelegi față de țăranime,

nu au examinat aceste chestiuni la ședințele comitetelor raionale și nu i-au tras pe vinovați la răspundere severă de partid și nu i-au deferit justiției.

În loc de a recunoaște cinstit greșelile comise pe parcursul desfășurării campaniei împrumutului de stat și de a întreprinde măsuri pentru a le lichida, secretarul comitetului raional de partid Florești, Noskov, a pornit pe calea mințirii și mistificării, demonstrând C.C. al P.C.(b) al Moldovei că în raion, chipurile, nu există cazuri de violare a legalității revoluționare.

Comitetul județean de partid Soroca (secretar t. Nakonecinăi), dispunând de unele semnale cu privire la cazurile de încălcare a principiului liberului consimțământ în timpul subscrierii la împrumut de către unii împuterniciți ai comitetelor raionale de partid, nu a acordat acestui lucru o importanță politică serioasă și nu a întreprins măsurile cuvenite, care să asigure respectarea strictă a legalității revoluționare.

Biroul Comitetului Central al P.C.(b) al Moldovei **hotărăște:**

1. Pentru cazurile admise de denaturare a politicii partidului și a guvernului la înscrierea la împrumut de stat, violarea legalității revoluționare și mistificare secretarul comitetului raional de partid Florești, Noskov M. F., merită a fi exclus din rândurile P.C.(b) din toată Uniunea, dar ținând seama de faptul că el și-a recunoscut în întregime greșeala sa la ședința Biroului C.C. al P.C.(b) al Moldovei, tov. Noskov i se anunță mustrare.

2. Ținând seama de faptul că în timpul pregătirii chestiunii pentru a fi examinată

la Biroul C.C. al P.C.(b) al Moldovei în privința raionului Târnova au sosit materiale suplimentare, se pune în sarcina secretarului comitetului județean de partid Soroca, tov. Nakonecinăi, să se edifice în privința acestor materiale, să le examineze la ședința biroului comitetului județean al P.C.(b) al Moldovei și să-i tragă la răspundere pe cei vinovați de violarea legalității revoluționare și de toleranța excesivă față de aceștia.

3. Se atrage atenția biroului comitetului județean de partid Soroca și a primului său secretar, tov. Nakonecinăi, asupra atitudinii lor tolerante față de violatorii legalității revoluționare.

4. Se obligă secretarii comitetelor raionale de partid Florești, tov. Noskov, și Târnova, tov. Korolkov, să examineze chestiunea cu privire la împuterniciții comitetelor raionale, care au comis încălcarea principiului liberului consimțământ în timpul desfășurării subscrierii la împrumut de stat, și vinovații să fie trași la răspunderea de partid.

5. Se obligă comitetul județean de partid Soroca și comitetele raionale de partid să intensifice munca politică în rândul activului raional și sătesc, al populației județului, explicându-le în mod sistematic legile Statului Sovietic și necesitatea respectării lor stricte.

6. Se propune secretarului comitetului județean Soroca al P.C.(b) al Moldovei, tov. Nakonecinăi, și secretarilor comitetelor raionale de partid din județ să examineze prezenta hotărâre la adunările raionale de partid închise, să schițeze măsuri, care să asigure lichidarea deplină a încălcărilor legalității revoluționare.

Secretar al C.C. al P.C. (b) M.
ZĂKOV I. S.

A.O.S.P. R.M., f. 51, inv. 4, d. 11, f. 226-229. Original.

Brevetele europene vor fi recunoscute și în Republica Moldova

Acordul dintre Guvernul Republicii Moldova și Organizația Europeană de Brevete (OEB) privind validarea brevetelor europene, semnat la Munchen în octombrie 2013, și ratificat de Parlamentul Republicii Moldova în aprilie 2015, a intrat în vigoare la 1 noiembrie curent.

Data intrării în vigoare a Acordului a fost stabilită printr-un schimb reciproc de note, semnate de către Directorul general al Agenției de Stat pentru Proprietatea Intelectuală a Republicii Moldova, Octavian Apostol, și Președintele Oficiului European de Brevete (OEB), Benoît Battistelli, în cadrul unei reuniuni bilaterale Republica Moldova – OEB, care a avut loc pe 7 octombrie curent, la Geneva, Elveția.

Astfel, începând cu 1 noiembrie, solicitanții străini vor putea să-și valideze cererile de brevet european și brevetele europene pe teritoriul țării noastre, acestea beneficiind de aceleași drepturi și protecție legală ca și brevetele naționale eliberate în Republica Moldova.

Procedura unică de eliberare a brevetelor europene asigură obținerea printr-o modalitate mai simplă și cu mai puține costuri a protecției invențiilor în statele-membre ale OEB, dar și în statele în extindere și validare. Totodată, intrarea în vigoare a acestui acord de validare reprezintă un pas firesc în procesul de integrare a Republicii Moldova în structurile europene.

Protecția pe calea brevetului european va stimula transferul de tehnologii moderne și investiții în economia țării noastre, favorizând procesul integrării economice a Republicii Moldova în spațiul european.

În același timp, sistemul de validare a brevetelor europene va contribui la creș-

terea substanțială a gradului de încredere a investitorilor străini în capacitatea legislației și infrastructurii tehnico-administrative din Republica Moldova de a le proteja investițiile, inclusiv prin gradul înalt de protecție și asigurare a drepturilor de proprietate industrială.

De asemenea, ratificarea Acordului de validare va permite Republicii Moldova să profite de anumite avantaje sub aspectul cooperării în vederea armonizării procedurilor și legislației, practici de examinare a cererilor de brevet, precum și pregătirii specialiștilor în domeniul proprietății industriale. O importanță deosebită va avea și extinderea posibilităților de instruire a examinerilor și mandatarilor în cadrul Academiei de brevete OEB.

Procedura de validare va fi aplicabilă pentru cererile de brevet care vor fi depuse la OEB, începând cu 1 noiembrie, dacă beneficiarul va solicita procedura de validare, va achita la OEB taxa de validare, iar după eliberarea de către OEB a brevetului european, va depune la AGEPI traducerea în limba română a documentului de brevet. AGEPI va publica traducerea brevetului european, ofe-

rind, astfel, acces publicului interesat la informația de brevet într-o limbă accesibilă.

După intrarea în vigoare a Acordului, Republica Moldova a devenit cea de-a 42-a țară, în care protecția prin brevet poate fi obținută simultan printr-o singură cerere de brevet european depusă la Oficiul OEB.

În prezent, 38 de state sunt membre ale Organizației Europene de Brevete, inclu-

siv toate statele-membre ale UE și 10 state non-membre UE. Alte 2 state, Bosnia și Herțegovina și Muntenegru, au semnat cu această Organizație acorduri bilaterale de extindere a efectului brevetului european, fiind la etapa de preaderare la OEB, iar în Maroc este implementat un sistem de validare, similar celui din Republica Moldova.

Notă. Republica Moldova cooperează cu Organizația Europeană de Brevete de mai bine de 15 ani. OEB a sprijinit Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală în îmbunătățirea competențelor profesionale ale specialiștilor AGEPI în domeniul administrării și examinării cererilor de brevete. OEB a acordat, de asemenea, asistență tehnică și juridică pentru consolidarea capacităților AGEPI în vederea implementării sistemului de validare în Republica Moldova.

„INFOINVENT”, ediția a XIV-a

În perioada 25-28 noiembrie curent, la Centrul Internațional de Expoziții „MOLDEXPO” s-a desfășurat cea de-a XIV-a ediție a Expoziției Internaționale Specializate „INFOINVENT”.

Evenimentul a fost organizat de către Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală (AGEPI), în parteneriat cu Academia de Științe a Moldovei (AȘM), Agenția pentru Inovare și Transfer Tehnologic (AITT) și CIE „Moldexpo” S.A.

În cadrul EIS „INFOINVENT” au participat peste 100 de instituții din sfera științei și inovării, învățământului superior, inventatori particulari și oameni creativi, din republică și de peste hotare. Au fost prezentate spre apreciere vizitatorilor, dar și juriului internațional aproape

400 de noi realizări tehnico-științifice, materializate în invenții, produse și tehnologii moderne.

Lucrările prezentate la standurile EIS „INFOINVENT” au fost expuse la 5 compartimente: invenții, soiuri de plante și design industrial; produse și servicii inovative; proiecte inovaționale și de transfer tehnologic; creația tinerilor și industrii creative.

Expoziția Internațională Specializată „INFOINVENT” reprezintă un mediu ideal pentru întâlniri de afaceri între inventatori, cercetători și reprezentanții sectorului investițional. Este un eveniment anual major pentru întreaga comunitate științifică și inovațională a Republicii Moldova.

Victoria SEVERIN,
ofțier de presă, AGEPI

Spălarea banilor în atenția CNA

Reprezentanți ai Serviciului prevenire și combaterea spălării banilor (SPCSB) al CNA, experți în domeniul financiar-bancar, delegați ai Comisiei Naționale a Pieței Financiare și ofițeri de investigații din Republica Moldova s-au reunit la Centrul Național Anticorupție în cadrul unui workshop. Evenimentul a avut ca scop evaluarea națională a riscurilor aferente spălării banilor și finanțării terorismului și s-a desfășurat sub egida Băncii Mondiale.

În cuvântul de salut, directorul CNA, Viorel Chetraru, a menționat că echipa de experți, antrenată în acest proces de evaluare, are o misiune extrem de dificilă în condițiile în care Republica Moldova se confruntă cu o criză profundă în domeniul financiar-bancar. „Astăzi evaluarea riscurilor în domeniu a devenit actuală

atât datorită cerințelor standardelor internaționale, Strategiei naționale de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului pentru anii 2013-2017, cât și vulnerabilităților identificate ca urmare a crizei din sistemul financiar-bancar”, a declarat Chetraru.

Potrivit directorului CNA, de-a lungul timpului, crize de acest gen au fost și sunt proprii mai multor țări din spațiul balcanic - crize generate de management inadecvat, de lipsa de transparență a

acționariatului, a clienților și operațiunilor active aferente. „Această problemă nu a ocolit Republica Moldova, fapt care a permis fraudarea sistemului bancar autohton și afectarea imaginii țării pe extern. În aceste condiții, noi, ca și sistem, suntem obligați să ne mișcăm rapid și să parcurgem cu brio acest test”, a specificat Chetraru.

Scopul de bază al seminarului a fost identificarea riscurilor și vulnerabilităților sistemului financiar bancar și nebanancar, precum și pro-

fesiilor libere de specialitate către spălarea banilor și finanțarea terorismului. Aceasta presupune analiza mediului infracțional din țară și predispunerea acestuia de a utiliza sectorul economico-financiar național în comiterea fraudei, examinarea datelor statistice, identificarea propunerilor pentru minimalizarea sectoarelor cu risc sporit.

Participanții la eveniment și-au exprimat convingerea că acest exercițiu va avea un efect benefic asupra eforturilor autorităților, ce au competențe directe și indirecte de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului, prin canalizarea resurselor către sectoarele cu risc sporit. Evaluarea va finaliza cu elaborarea unor propuneri directe privind ajustarea cadrului normativ și instituțional în domeniu.

Polițist în conflict cu legea

un caz de furt. Ofițerul ar fi primit banii printr-un intermediar, administratorul unei firme. Bărbații se află, actualmente în arest la

Un polițist de sector din Bălți și un bărbat, complicele acestuia, sunt cercetați de CNA pentru corupere pasivă. Omul legii ar fi extorcat 2.000 lei pentru că a dispus ne-transmiterea spre examinare a unui material acumulat pe

domiciliu. Dacă vor fi găsiți vinovați, aceștia riscă închisoare de până la 10 ani cu amendă în mărime de până la 160.000 de lei. Totodată, ei nu vor putea ocupa funcții publice pentru o perioadă de până la 10 ani.

Primarul de Râșcani, reținut pentru corupție

Primarul orașului Râșcani și un complice de-al său au fost reținuți, de ofițerii CNA și procurorii anticorupție, ambii fiind bănuți de trafic de influență. Potrivit informațiilor oferite de denunțator, aceștia au pretins și primit de la el 5000 de dolari pentru a

favoriza o licitație privind vânzarea unui imobil din Râșcani.

Cei doi i-ar fi dat asigurări denunțatorului că au influență asupra consilierilor din Consiliul orașenesc și că-i poate determina să-l desemneze pe el câștigătorul licitației.

Pe acest caz a fost inițiată o cauză penală în temeiul art. 326 Cod penal – trafic de influență, iar dacă vor fi găsiți vinovați, bănuții riscă până la 7 ani de închisoare.

În prezent, ei se află în custodia Centrului Național Anticorupție.

Conducerea urmăririi penale este exercitată de către Procuratura Anticorupție

Mită în construcții

Un angajat al Inspecției teritoriale în construcții Sud, sectorul Leova a fost reținut de CNA în flagrant delict, fiind bănuț de corupere pasivă. După spusele denunțato-

rea și contrasemnarea unui proces-verbal a unei case de locuit.

Acesta și-a recunoscut vina, fiindcă înaintată învinuirea și se află în arest la domiciliu.

Dacă va fi găsit vinovat, bărbatul riscă închisoare de până la 10 ani cu amendă în mărime de până la 160.000 de lei. Totodată, acesta nu va putea ocupa

funcții publice pentru o perioadă de până la 10 ani.

funcții publice pentru o perioadă de până la 10 ani.

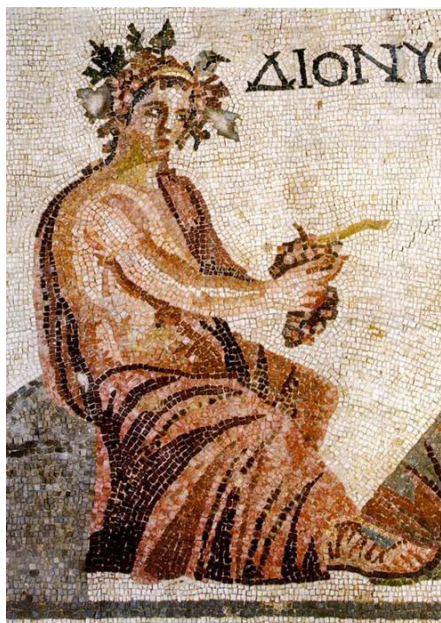
Despre originea românească a cuvântului *triumf*

Atunci când ne interesează originea unui sau altui cuvânt din limba română/rumână, de regulă, deschidem DEX-ul limbii române/rumâne și citim ce e scris acolo. Acest lucru l-am făcut și noi când am dorit să aflăm originea cuvântului *triumf*, utilizat în multe limbi europene, și am aflat că provine din limba latină.

Nu ne-a venit a crede, fiindcă din cele cunoscute de noi, din mai multe izvoare scrise în vechime, acest cuvânt a început a fi utilizat în Grecia Antică, și nu în Roma.

Conform tradiției existente, care ne spune că aproape toate cuvintele românești/rumânești își trag rădăcinile din latină, italiană, franceză, rusă, ucraineană, sârbă, bulgară, germană, turcă, din oricare altă limbă și nicidecum nu le pot avea pe ale lor proprii, trebuia să acceptăm cele scrise în DEX, însă celelate surse care nu puteau fi neglijate, nu ne permiteau să facem acest lucru, ducându-ne, astfel, într-un impas.

Curiozitatea acumulată anterior în rezolvarea unor situații similare ne-a făcut să clarificăm lucrurile, cel puțin, pentru noi. Astfel, am constatat că acest cuvânt, *triumf*,

într-adevăr, se trage din Greci Antică, din cele mai vechi timpuri, înainte de apariția limbii latine, și este legat de Dionis, zeul vegetației, vinului, veseliei și fertilității.

Acesta, după o expediție militară de trei ani, efectuată cu succes în India, reîntors în Grecia, a propus ca în cinstea victoriei obținute acolo, la fiecare al treilea an, să fie organizate festivități, distracții și competiții sportive.

Cu timpul, acest procedeu trienal, în timpul căruia oamenii îl glorificau, îl slăveau pe Dionis, iar el se lăuda, se fălea

cu victoria obținută, a dus la îmbinarea cuvintelor *trei și fală/a fâli* și nașterea/apariția unor noi cuvinte ca *triumfal*, *triumfător*, *triumf*, *triumfalic* și altele asemănătoare.

Exemplul lui Dionis a fost urmat de alți conducători militari și de state. Aceștia au început a sărbători triumfurile anual sau chiar după fiecare victorie obținută.

Mai mult, triumfurile deveneau tot mai diversificate, tot mai solemne, cu scenarii foarte complicate, cu implicarea a sute și mii de oameni, cu cheltuieli enorme de bani. Au reușit mult în organizarea triumfulor romanii, care, odată cu trecerea anilor, acumulau tot mai multe și mai multe victorii.

Așadar, *triumf*, *triumfal*, *triumfător*, *triumfalic* și toate celelalte cuvinte de acest gen au apărut în urma îmbinării cuvintelor *trei și fală/a fâli*, unde, dacă nu dorim să acceptăm că ambele, apoi, cel puțin, *a fâli* este de proveniență

românească/rumânească, fiindcă acesta în forma dată se întâlnește numai în limba română/rumână.

Despre originea românească/rumânească a cuvântului *trei* vom vorbi în una din expunerile ulterioare, fiindcă toți consideră că acesta, de asemenea, are rădăcini arabe, sau indiene, sau... ca și celelalte cuvinte românești.

Deci cei care aveau în limba lor în timpul lui Dionis, fiul lui Zeus, cuvintele *triumfător*, *triumfalic*, *triumf* nu puteau fi altcineva decât cei ce vorbeau româna/rumână, altfel spus, decât stră strămoșii românilor/rumânilor.

Iar întrucât aceasta, conform legendelor păstrate în lucrările istoricilor antici a avut loc înaintea întemeierii Romei, adică cu și mai mult timp înainte de inventarea limbii latine, concluzia care poate fi formulată, nu poate fi decât una singură - limba română/rumână este mult mai veche decât limba latină.

Despre aceasta ne vorbesc multe alte dovezi, pe care le vom expune cu alte ocazii.

Andrei GROZA,
doctor, conferențiar
universitar

Abonarea 2016

Continuă abonarea pentru anul 2016 la revista științifico-metodică trimestrială „ADMINISTRAREA PUBLICĂ” și la ziarul „FUNCȚIONARUL PUBLIC,” publicații ale Academiei de Administrare Publică.

Revista „Administrarea Publică” apare trimestrial.

Costul unui abonament:

3 luni - 42 lei; 6 luni - 84 lei.

Ziarul „Funcționarul public” apare de 2 ori pe lună.

Costul unui abonament:

3 luni - 37 lei 80 bani; 6 luni - 75 lei 60 bani.

ECHIPA REDACȚIONALĂ:

Mihai MANEA - șef secție

Ion AXENTI - secretar responsabil

Luminița BOICIUC - redactor, designer

Vitalie NICA - redactor

ADRESA NOASTRĂ:

Mun. Chișinău, str. Ialoveni, 100.

Ziarul apare de două ori pe lună.

Indice 67919.

Coli de tipar 1,5. Tiraj: 350.

Dat la tipar 30.11.2015

E-mail: aap.editura@yahoo.com

CONTACTE:

Tel: 28-40-78

„Funcționarul Public” - supliment la revista „Administrarea Publică” -
publicație a Academiei de Administrare Publică.